

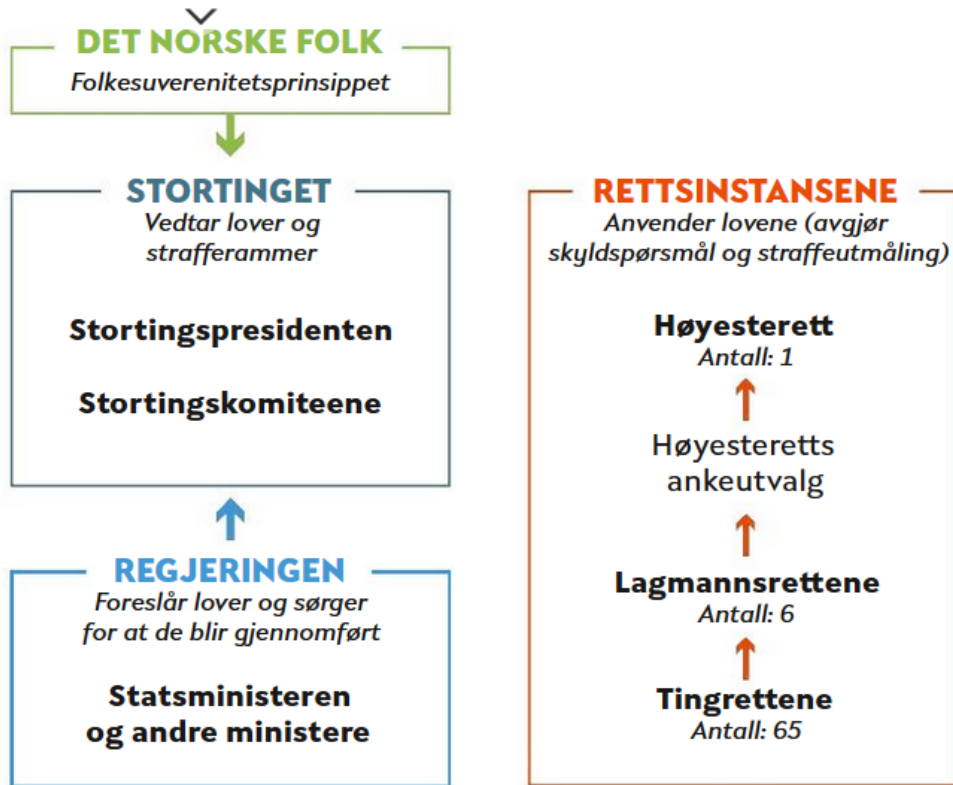
Lov og rett

Leksjon 8

Norint
Language School

Med lov skal landet bygges

TYDELIG SKILLE:

To prinsipper er viktige for det konstitusjonelle systemet i Norge: Folket er suverent, og den dømmende makten skal være uavhengig og upåvirkelig av de andre maktinstansene.

Med lov skal landet bygges

FAKTA | **JURY**

- En jury består av ti leke medlemmer.
- I retten betyr en lekmann en mann eller kvinne som ikke har juridisk utdanning.
- Juryordningen tok utgangspunkt i at man skulle dømmes av sine likemenn.
- Hvem som helst kan innkalles til jurytjeneste. Det eneste kriteriet er at man har plettfri vandel.

Før en sak kommer opp i Høyesterett, er den hos Høyesteretts ankeutvalg.

Høyesterett tar ikke stilling til skyldspørsmål. Det avgjøres i siste instans i lagmannsretten.

Høyesterett tar derimot stilling til om en lov har vært brukt riktig, og om straffeutmålingen er rimelig.

I lagmannsretten brukes det en jury i straffesaker hvor strafferammen er fengsel i seks år eller mer. En jury, eller lagrett, består av ti medlemmer. Det er fem av hvert kjønn, og ingen av dem har juridisk utdanning. Minst syv eller flere av medlemmene i juryen må mene at den tiltalte er skyldig for at han eller hun skal kunne domfelles. Stemmetallet blir ikke oppgitt, og juryen begrunner ikke sin avgjørelse. Den svarer bare ja eller nei på det eller de spørsmålene den får.

En del saker føres ikke for tingretten. De behandles i sivile eller ikke-rettslige instanser som konfliktråd eller fylkesnemnd.

Norint
Language School

Med lov skal landet bygges

SNAKK

SAMMEN

Hvorfor er det så mange tingretter, men bare seks lagmannsretter?

Saker som kan avgjøres av konfliktrådet, er for eksempel nabokrangler om gjerder, garasjer, tilbygg eller lignende. Da skjer behandlingen ofte raskere og blir billigere for samfunnet og de involverte. Fins det tilsvarende system i opprinnelseslandet deres? Hvordan fungerer det?

En jury i Norge trenger ikke å begrunne svaret sitt. Hva synes dere om det?

Norint
Language School

Det-setninger

Det kan være uten innhold i enkelte setninger. *Det* har bare en plassholdende funksjon i setningen fordi alle setninger på norsk må ha et subjekt. Vi kaller det foreløpig subjekt dersom subjektet kommer senere i setningen, eller grammatisk subjekt hvis det er det eneste subjektet i setningen. Slike setninger kaller vi «Det- setninger».

Upersonlige det-setninger

I disse setningene er faktisk det subjektet – men det viser ikke til noe eller noen, og vi trenger det rett og slett fordi alle setninger på norsk må ha et subjekt:

- Det regner, og det blåser.
- Det er deilig vær i dag.
- Det er godt med frukt.
- Det gjør vondt!
- Det gjelder en annonse i avisa ...
- Det kryr av mygg på fjellet.

Norint
Language School

Det-setninger

Presentering

Det er uvanlig med et subjekt i ubestemt form, og setninger med subjekt i ubestemt form omskrives derfor gjerne til presentering. I presenteringssetninger er den presenterte alltid i ubestemt form.

- En mann kommer bak oss. = Det kommer en mann bak oss.
  - Mannen kommer bak oss. * Det kommer mannen bak oss.
  - En interessant artikkel sto i avisa i dag. = Det sto en interessant artikkel i avisa i dag.
  - Den interessante artikkelen sto i avisa i dag. * Det sto den interessante artikkelen i avisa i dag.
- Hvis vi inverterer setninger med subjekt i ubestemt form, er det ganske vanlig å lage en presenteringssetning først. Det er ikke direkte feil å invertere uten å lage presentering, men det «klinger» bedre hvis vi bruker en invertert presenteringssetning:
- En mann kommer bak oss nå. Det kommer en mann bak oss nå.
Nå kommer det en mann bak oss.
(*) Nå kommer en mann bak oss.
  - En interessant artikkel sto i avisa i dag. Det sto en interessant artikkel i avisa i dag.
I dag sto det en interessant artikkel i avisa.
(*) I dag sto en interessant artikkel i avisa.

Det-setninger

Passiv og presentering

Det er ganske vanlig å lage en det-setning av en passivkonstruksjon (for passiv, se leksjon 5 side 73) hvis subjektet i passivsetningen står i ubestemt form:

- 400 nye boliger skal bygges her. = Det skal bygges 400 nye boliger her.
- Nye øyer blir stadig oppdaget. = Det blir stadig oppdaget nye øyer.

Pass på ordstillingen når slike setninger inverteres:

- Hver dag ble nye hus bygget. = Hver dag ble det bygget nye hus.
*Hver dag ble bygget nye hus.

Det-setninger

At-setninger og infinitivkonstruksjoner

I denne typen setninger er det logiske subjektet en at-setning, om- setning eller en konstruksjon med infinitiv med å. At-setningen eller infinitivkonstruksjonen står vanligvis til slutt i setningen. Vi innleder setningen med *Det + å være*. Hvis vi flytter at-setningen eller infinitivkonstruksjonen fram, forsvinner *det*:

- Det er fint at du kan komme på festen. = At du kan komme på festen, er fint.
(Pass på: *At du kan komme på festen er det fint.)
- Det er viktig å tenke på barna. = Å tenke på barna er viktig.
(Pass på: *Å tenke på barna er det viktig.)
- Det var flott at hun tok eksamen. = At hun tok eksamen, var flott.
- Det har vært fint å bli kjent med deg. = Å bli kjent med deg har vært fint

Det-setninger

Utbrytning

Utbrytning er en type det-setninger der ett ledd i setningen flyttes fram. Da blir dette leddet framhevet spesielt. I prinsippet kan alle ledd brytes ut, men det vanligste er å bryte ut subjekt, objekt og adverbial. Det er ikke så vanlig å bryte ut verbalet. Det blir foreløpig subjekt i konstruksjonen *Det er/var ... som ...*

	Ola gir kona si blomster hver mandag	
Subjekt	Det er Ola som gir kona si blomster hver mandag.	Det var Ola som ga kona si blomster hver mandag.
Objekt	Det er blomster Ola gir kona si hver mandag.	Det var blomster Ola ga kona si hver mandag.
Indirekte objekt	Det er kona si Ola gir blomster hver mandag.	Det var kona si Ola ga blomster hver mandag.
Adverbial	Det er hver mandag Ola gir kona si blomster.	Det var hver mandag Ola ga kona si blomster.

Lovens lange arm

- I hvilke situasjoner kan politiet bære våpen? Hva synes dere om det? Hvordan er det i deres opprinnelsesland?
- Hvorfor er ikke enheten for etterforskning av politisaker underlagt politiet, tror dere?
- Politiet i Norge har omtrent samme lønna som resten av befolkningen med tilsvarende utdanning. Hvorfor er det viktig, tror dere?

Løslatelsesordren

Hvilken situasjon er hovedpersonen i? Hvilken rettssikkerhet har han?

Hvis dere må velge, hva mener dere er viktigst av rettssikkerhet og økonomisk sikkerhet? Hvorfor?

Hvilket inntrykk har dere av rettssikkerheten i Norge?

Hvilket inntrykk har dere av fengsel i Norge?

Preposisjoner

Det er ofte vanskelig å lære preposisjoner ettersom de ofte ikke kan oversettes i mange uttrykk. Men en preposisjon har som regel en grunnbetydning og det er den vi skal se på her.

Vi skal ta for oss tid, sted, tilknytning, middel og del av flere:

Tid

Varighet	i	Han har bodd i Norge i tre år.
Tidspunkt	for ... siden i	Han kom til Norge for to år siden . Han kom til Norge i 2012. Han skal ta eksamen i 2015.
Framtid	på i til om	Kommer du på torsdag? Kommer du i morgen? Vi skal reise til Paris til sommeren. Ferien begynner om tre uker.
Negativ tid	på	Jeg har ikke sett Per på flere uker. Jeg kommer ikke til å ta eksamen på mange år.
Repetisjon	om	Hun soler seg alltid for mye om sommeren.

Preposisjoner

Sted

Oppstikkende/utstående punkt	på	De har hytte på fjellet. Hun står og venter på hjørnet der borte. Katta sitter på stolen.
Omsluttet punkt (avgrenset område)	i	Han sitter i kroken. De bor i Gudbrandsdalen. Katta sitter i lenestolen. Han arbeider i hagen.
Posisjon	mellom ved siden av til høyre/venstre for under over foran bak	Katta sitter mellom stolen. Katta sitter ved siden av lenestolen. Katta sitter til høyre for stolen. Hunden sitter til venstre for stolen. Katta ligger under ovnen. Lampa henger over bordet. Hun ble stående foran maleriet. Hunden gjemmer seg bak sofaen.
Rom	på i	Ola sitter på kjøkkenet og spiser frokost. Den nye sofaen står i stua.

Preposisjoner

Tilknytning

med	Ove går i klasse med Per.
av	Elevene fikk ei skrivebok av læreren.

Middel

med	Liker du å skrive med pen?
av	Matboksen er laget av plast.

Del av flere

av	Bare en av elevene visste hva de skulle gjøre med boka. En av brødrene utvandret til Amerika.
----	--

på eller i

«oppstikkende» områder:

Hun står og venter på hjørnet der borte.
De har hytte på fjellet.
Jeg bor på ei øy.

«flate» områder:

Koppen står på bordet.
Bildet henger på veggen.
De har hytte på vidda.
Denne typen insekter kan gå på vannet.

«omsluttende» områder:

Glasset står i skapet.
Matboksen ligger i sekken.
Katten ligger i lenestolen.
Han sitter i kroken.

«nedsunkne» områder:

Han ligger og kaver i vannet.
Det er mange steiner i elva.
Det er mye fisk i sjøen.

Vi sier:
på landet
men
i byen

Norint
Language School

på eller i

Byer og steder

Hovedregelen er at alle byer som ligger ved kysten, har preposisjonen *i*. Foran byer som ligger inne i landet, bruker vi som oftest *på*.

i Oslo, i Trondheim, i Halden, men på Hamar, på Lillehammer, på Røros.

Dette gjelder bare for norske byer. Det heter

i Krakow, i London, i Roma, i Stockholm, i Paris.

*Når det gjelder stedsnavn ellers, varier preposisjonsbruken noe fra distrikt til distrikt i Norge. Regelen er at vi skal bruke den preposisjonen som befolkningen selv foretrekker. Kjenner vi ikke den, kan vi velge *i* da det synes som den brukes mer ofte enn *på*.*

på eller i

Land og landsdeler

Vi bruker vanligvis *i* om land. Vi sier

i Norge, i Polen, i England, i Italia, i Japan, i Brasil

men

på Island

Om landsdeler og fylker i Norge bruker vi *i* i de fleste tilfeller

i Nord-Norge, i Trøndelag, i Møre og Romsdal

For landsdeler som slutter på –landet bruker vi *på*

På Østlandet, på Vestlandet, på Sørlandet

på eller i

Når det gjelder rom i hus og institusjoner i samfunnet, må bruken av *på/i* ofte bare læres.

i stua

på soverommet

på kjøkkenet

i/på gangen

på do (ikke *i do*)

på badet

i kjelleren

på loftet

på balkongen

på terrassen

i hagen

i banken

i butikken

i barnehage(n)

på skolen

på sykehuset

på kontor(et)

på postkontoret

i kiosken

på biblioteket

på stasjonen (buss/tog)

på flyplassen

på eller i

på norsk eller i norsk

I mange tilfeller vil nordmenn godta begge preposisjonene, men ofte er det naturlig å skille.

På bruker vi når vi tar det aktuelle språket i bruk:

Hva heter det på engelsk?

Jeg har problemer med å uttrykke meg på norsk.

I er naturlig å bruke når vi snakker om forhold innenfor det enkelte språks system:

Vi har nokså fast ordstilling i norsk.

Det er sju kasus i polsk.

Ved noen verb bruker vi normalt ikke preposisjon: *Han snakker ikke engelsk. Jeg skriver aldri (på) engelsk.*

til eller for

Både *til* og *for* kan følges av infinitiv, men i ulike sammenhenger.

- *For* brukes i uttrykk for *hensikt*. I de tilfellene vi skal bruke *for å*, er det mulig å spørre *hvorfor*.

For eksempel:

Hun gikk til byen for å kjøpe mat.

Hvorfor gikk hun til byen?

- ***Hvorfor ...? For å ...***
- *For* kan også være en del av et fast uttrykk som følges av infinitiv:
- *De har behov for å.....*
- *Hun er kjent for å*

til eller for

- Når *til* følges av infinitiv, er som oftest *til* en del av et mer kompleks fast uttrykk:
Jeg har ikke lyst til/råd til/anledning til å kjøpe mat.
- Ellers brukes *til* + infinitiv i bestemte sammenlikningsuttrykk med adjektiv eller adverb:
Hun er for gammel til å flytte.
Hun er frisk nok til å flytte.
- Foran et substantiv eller pronomen bruker vi *for* når vi uttrykker at noe gjelder/angår den som kommer etter preposisjonen:
Det er hyggelig for oss hvis dere kommer.
Preposisjonene er vanskelige for utlendinger.
Denne boka passer for ungdom.

til eller for

- For brukes også i betydningen *i stedet for* og *til beste for*:

Jeg gjorde arbeidet for ham.

Hun ville gjøre alt for barna sine.

Hva kan jeg gjøre for Dem?

- *Til* har mer av retningsbetydning:

Hva skal vi gi til ham?

Hun smilte til ham.

- Sammenlikn:

Jeg skrev brev for ham. (i stedet for at han gjorde det selv)

Jeg skrev brev til ham. (fra meg til ham)

Jeg kjøpte ei bok for ham.

Jeg kjøpte ei bok til ham.

Om, til eller i

Årstider

Årstidene har et klart system med hensyn til bruk av preposisjoner og bestemt eller ubestemt form av substantivet.

Om sommeren (gjentar seg)

Han reiser alltid til Frankrike om sommeren.

Familien er alltid sammen om sommeren.

Til sommeren (den som kommer)

Jeg skal hjem til sommeren.

Vi skal gifte oss til sommeren.

I sommer (den vi er inne i, eller akkurat avsluttet eller kommer like rundt hjørnet)

Vi malte huset i sommer.

Hva har du gjort i sommer?

Vinter, høst og vår har det samme mønstret.

I jula eller til jul

Sammenlikn:

Familien er alltid sammen om sommeren/i jula

Hva har du gjort i sommer/i jula?

Jeg skal hjem til sommeren/i jula/til jul

Både **i jula** og **til jul** kan være framtid, men brukes ikke helt om hverandre. **I jula** er uttrykk for en periode og er vanlig sammen med verb som betegner noe varig. **Til jul** betegner et tidspunkt, når jula kommer.

Sammenlikn:

Jeg skal slappe av i påska.

Jeg blir ferdig til påske.

Jeg har mye å gjøre i jula.

Jeg skal levere særoppgave til jul.

Til i tidsuttrykk viser normalt til framtid:

Ser deg til kvelden, til uka, til sommeren.

Men sammen med substantiv som betegner måltider og en del andre arrangementer, bruker vi **til** i adverbialer som ikke er knyttet spesielt til framtid:

Hva spiste du til frokost? Hva spiser han til middag? Hva fikk du til eksamen?

av eller fra

Både *av* og *fra* kan fortelle om opphav, utgangspunkt, opprinnelse, og derfor kan de i noen setninger være vanskelige å skille fra hverandre.

Fra er nokså konkret, med retningsbetydning:

Han kommer fra Brasil.

Emil fikk brev fra besteforeldrene sine.

Hvor kommer denne pakken fra?

Denne betydningen er som oftest til stede også i billedlige uttrykk:

Per sa fra seg tillitsvervet.

De gikk fra sitt løfte.

av eller fra

Noen uttrykk som tradisjonelt har hatt *av*, har nå fått *fra*:

å dra av sted

å dra fra stedet

å reise av gårde

å reise fra gården

80 meter av land

80 meter fra land

Av brukes i mange uttrykk med retningsbetydning sammen med *ut* og *opp*:

se ut av vinduet

komme opp av vannet

komme ut av døra

av eller fra

Av bruker vi når vi oppgir grunnen eller årsaken til noe:

å dø av sorg

å le av glede

å gjøre noe av kjærlighet

I slike forbindelser har vi i en del tilfeller fått uttrykk med *ut fra*:

De gjorde det av hensyn til familien   *Han gjorde det ut fra hensyn til familien*

Av det han har sagt, forstår vi at ...   *Ut fra det han har sagt, forstår vi at ...*

av eller fra

Av bruker vi foran agens i passiv og tilsvarende uttrykk for logisk og opphav:

Hun ble påkjørt av en bil.

Den er laget av noen skoleelever.

Hvem har du fått denne av?

Av bruker vi også om arten, stoffet som er utgangspunktet:

Stolene er laget av plast.

Alt her er laget av metall.

av eller fra

Av bruker vi om deler av en helhet:

Aviser forteller bare en del av sannheten.

En av brødrene emigrerte til Amerika.

Hun skjønnte litt av det mannen sa.

Sammenlikn:

Hun fikk blomster av Per.

(Per ga meg blomster)

Hun fikk blomster fra Per.

(Per sendte blomster til henne)

... en ny film av Morten Tyldum

(Han har laget den)

... en ny film fra Morten Tyldum

(fra hans hånd)

Norint
Language School

Preposisjoner for retning

Til er den vanligste preposisjon for å beskrive bevegelse i retning av et sted:

reise til utlandet, dra til byen, gå til naboen, gå til politiet

Mot beskriver bevegelse i retning av noe , men sier ikke noe om målet blir nådd.

De kjørte mot sentrum.

Fra brukes om å forlate stedet:

Hun er fra Italia. De gikk fra byen. Når kommer de fra kino?

Fra kan henges etter et adverb:

Hun dro hjemmefra. Lyden kommer ovenfra.

Noen order er *adverb*, og det skal ikke være preposisjoner foran dem:

De kommer inn, ut, opp, ned , bort

De kommer hjem.

enige i eller enige om?

Enig kan følges av flere preposisjoner:

Å være enig *med noen*:

Alle var enige med meg.

Jeg er ikke enig med deg.

Å være enig *i noe*:

De var enige med ham i at dette må gjøres.

De var ikke enige med oss i det vi sa.

Å være enige *om noe* brukes når de enige partene utgjør subjektet:

Vi er enige om at dette må gjøres.

De ble aldri enige om hva de skulle gjøre.

Det kreves altså et subjekt i flertall, dvs. at de enige partene er inkludert i subjektet. Vi kan ha et subjekt i entall hvis subjektet står for en gruppe mennesker.

blant, mellom eller gjennom

Blant står til ord som betegner en gruppe av individer eller ting:

Blant sakene sine fant han en hundrelapp

De nevnte blant annet at

Jeg liker meg ikke blant mange mennesker

Mellom står til to substantiv eller til ord som (oftest) betegner to:

De står mellom foreldrene.

Anne la papir mellom brødsnivene

Per kom hjem mellom tre og fire fra skolen.

Gjennom står til ord for en ting (av gangen), og betyr omtrent «fra den ene siden av noe til den andre»

Hun reiste gjennom Frankrike og Spania.

De så alt gjennom vinduet.

Fiskeren gikk gjennom isen.

blant, mellom eller gjennom

Sammenlikn:

Kari liker seg blant mange mennesker

Hun liker seg mellom Per og Anders

De reiste gjennom de baltiske landene

Latvia ligger mellom Litauen og Estland

Mellom kan også gjelde flere personer eller ting:

Det er godt forhold mellom dem.

Noen ganger er det mulig å bruke både *mellom* og *blant*:

Det er vanskelig å finne henne mellom/blant alle menneskene.

Imellom kan stå etter substantivet:

venner imellom, oss imellom. Det var stor konkurranse studentene imellom.

under eller i løpet av

Under brukes til substantiv som betegner en form for aktivitet eller handling:

under feiringen, under arbeidet, under krigen og betyr mens dette pågikk.

I løpet av kan være et synonym, men kan bare brukes når verbet i setningen uttrykker noe avsluttet eller noe oppsummerende. Til gjengjeld kan *i løpet av* brukes sammen med ord for tid, der vi ikke vil ha *under*.

Hvilken setning er riktig. Forklar hvorfor:

De fikk to barn under krigen.

De fikk to barn i løpet av krigen.

Under konserten sov han.

I løpet av konserten sov han.

Under ferien tjente hun 10 000

I løpet av ferien tjente hun 10 000

seriepreposisjoner

En del preposisjoner består av flere ledd (seriepreposisjoner). De brukes svært mye i administrasjonsspråk:

ved hjelp av

på grunn av

i ferd med

under forutsetning av

i samsvar med

i anledning av

i forbindelse med

i stedet for

Svært ofte kan vi erstatte slike seriepreposisjoner med enkle preposisjoner.

seriepreposisjoner

Noen eksempler på setninger med omskriving av seriepreposisjoner:-

I henhold til reglementet for bevilgninger over statsbudsjettet ...

Kan skrives

Ifølge/Etter reglement for bevilgninger over statsbudsjettet ...

På grunn av at det bare er holdt årsbefaring på en del av området, vil hele prosjektet bli noe forskjøvet.

I anledning av at vi skal foreta revisjon av våre regnskapssystem, ...

I disse setningene kan vi like gjerne skrive *da* eller *fordi*:

Fordi det bare er holdt årsbefaring, ...

Da vi skal foreta revisjon, ...

Under forutsetning av kan erstattes med *hvis*

Under forutsetning av at det blir konstituert ny avdelingsleder (skriv *Hvis det blir ...*)

preposisjon eller s-genitiv?

Et eiendomsforhold kan vi på norsk uttrykke enten med genitiv eller med preposisjon.

Vi har fremdeles genitiv på norsk: *Pers bil, mannens barn.*

Men samtidig har vi utviklet alternative systemer, blant annet preposisjonen *til: bilen til Per og barna til mannen.*

Preposisjonen *til* er oftest grei å bruke for tilhørighet.

Det finnes uttrykk med genitiv som vanskelig lar seg uttrykke med preposisjon, særlig abstrakte uttrykk som *kjærlighetens makt, samvittighetens røst.*

Vi har noen typer relasjoner som ikke tillater omskriving med *til*, men krever andre preposisjoner, f.eks. *av og på.*

preposisjon eller s-genitiv?

Av er naturlig når første substantiv er laget av verb:

Føreren av bilen, lederen av ekspedisjonen, nedleggelsen av firmaet, oppfinnelsen av telefonen o.l. er vanligere enn *bilens fører* osv.

(Substantivet etter *av* ville bli objekt til det aktuelle verbet: å føre bilen, å lede ekspedisjonen osv.)

Av brukes om deler av helhet. I sted for formelle genitiver som

husets forside

filmens begynnelse

bruker vi

forsiden av huset

begynnelsen av filmen

mesteparten av skoleåret

midten av pizzaen

preposisjon eller s-genitiv?

På bruker vi ofte ved egenskaper som er knyttet til ting. Det virker temmelig stivt å bruke genitiver som *husets nummer* og *bilens farge*, men her er heller ikke *til* bra. Derimot faller *på* naturlig.

Liker du fargen, størrelsen, fasongen på genseren?

hvordan er smaken, tykkelsen, prisen på pizzaen?

På er også vanlig ved beskrivende uttrykk for størrelser:

arbeidsreise på to timer

en gutt på fire år

ei årslønn på 300 000

en flyreise på 2 timer

preposisjon eller s-genitiv?

Det har utviklet seg slik at mange forhold som kan/kunne uttrykkes ved hjelp av genitiv i norsk, nå uttrykkes med samme preposisjoner som vi bruker i vanlige adverbiale uttrykk:

Lisas brev

brevet til Lisa

Lisas brev

brevet fra Lisa

klassens elever

elevene i klassen

skolens lærere

lærerne på skolen

barnas glede

gleden hos barna

landenes kontakt

kontakten mellom landene

elevenes representant

representanten for elevene

preposisjon eller s-genitiv?

Hvis vi bruker preposisjon, kan vi av og til velge mellom flere – og de forskjellige muligheter kan gi ulike tolkninger.

sørsiden av huset

(del av helheten)

toppen av treet

eierne av huset

(verb: å *eie* huset)

føreren av bilen

sørsiden på huset

(utenpå huset)

toppen på treet

folkene i huset

(De er *i* huset)

sjåføren i bilen

Ofte lager vi nå sammensatte ord i stedet for genitiv: *huseieren, bilføreren*.

ovenfor eller overfor

Pass på forskjellen mellom *ovenfor* eller *overfor*. Det er mange som ikke skiller mellom disse i talemålet sitt. Derfor blir det lett feil når de skriver.

Ovenfor betyr at *noe er over noe annet*, eller høyere oppe enn noe annet:

Som vi har nevnt ovenfor ...

Ovenfor kommoden henger det to bilder.

Overfor betyr at noen er *rett imot noe annet*, eller ansikt til ansikt med noe.

I overført betydning: *i forhold til, mot*:

Han satt rett overfor meg.

Du er ansvarlig overfor firmaet.

hos eller ved

hos = er eller bor på stedet

Hos - generelt om personen; legen, tannlegen, frisøren, osv...

Jeg er hos legen.

ved = plassering ved siden av

Han bor ved elva.

til/fra = bevegelse, når vi skal til/fra personer/sted

Han skal til legen.

Han har vært hos legen

Jeg vil bo ved sjøen.

De bor hos storebroren sin.

ifølge

Preposisjonen *ifølge* skrives i ett ord:

Ifølge våre bestemmelser ...

I følge i to ord er derimot en preposisjon *i* med sin styring *følge* (noe(n) en er sammen med) og brukes slik:

Hun kan gå i følge med meg.

De kom i følge og flokk.

KJØR DEBATT

Jeg tviler
på at ...

Nå synes
jeg du
overdriver!

Hvis jeg
hadde fått
bestemme,
så ...

Politiet i Norge bør bære våpen i tjenesten.

Fengslene i Norge er for fine og komfortable.

En jury bør begrunne svaret sitt av hensyn til den tiltaltes rettssikkerhet.

Fengselsstraffene i Norge er for strenge.

Politifolk må ha høyere lønn enn andre med tilsvarende utdanning.

Det er bra at det ikke er dødsstraff i Norge.

Innvandrere som begår kriminelle handlinger, bør sone straffen sin i Norge.

Rettsikkerhet er viktigere enn økonomisk sikkerhet.

